

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 1

Birinci İnikat

1 . XI . 1957 Cuma

Münderecat

	Sayfa
1. — En yaşlı âza tarafından Meclisin açılması	2
2. — Tahlifler	2
A — Âzanın tahlifi	2:6,8
B — Reisicumhurun tahlifi	10
3. — İntihaplar	6
A — Meclis Reisi intihabı	6:7
B — Riyaset Divanı intihabı (Reisvekilleri, Kâtipler, İdare Âmirleri)	8:9
C — Reisicumhur intihabı	9:10
4. — Beyanat ve nutuklar	7
1. — Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın beyanâtı	7:8
2. — Reisicumhur Celâl Bayar'ın iradettikleri nutuk	10:11
5. — Arizalar ve telgraflar	11

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,00

MUVAKKAT REİS — En yaşlı âza Ali Fuad Cebesoy (İstanbul)

MUVAKKAT KÂTIPLER : Hakkı Karmel (Kayseri), Âtîf Akın (Manisa), Sezai Akdağ (Manisa), Mehmet Ali Ceylân (Kırklareli)

1. — EN YAŞLI ÂZA TARAFINDAN MECLİSİN AÇILMASI

REİS — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11 nci Devresini açıyorum. (Alkışlar)
Hoş geldiniz arkadaşlarım. (Sağol sesleri)
Sizi kemali hürmetle selâmlarım.
Arkadaşlar, her meclis hakkında temenni et-

tiğimi bu Meclis hakkında da temenni ederek memleket ve millet için hayırlı olmasını dilerim. (Soldan, alkışlar)
Arkadaşlar, müsaade ederseniz, şimdi ruznameye devam ediyoruz.

2. — TAHLİFLER

A — ÂZANIN TAHLİFİ

Gündemin birinci maddesi âzanın tahlifidir. Her arkadaş, intihap dairesi sırasıyla, isimleri okudukça sol taraftan kürsüye gelecek, and içtikten sonra sağ taraftan kürsüyü terk edecektir.

Müsaade ederseniz şimdi tahliflere başlıyoruz, efendim.
(Adana intihap dairesinden âzanın tahlifine başlanıldı ve her yemin eden âza sağ veya soldan alkışlarla karşılandı)

Yemin Eden Mebuslar

ADANA
Nevzat Arman,
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Hamza Eroğlu
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek (Sağdan, şiddetli alkışlar)
Ahmet Karamüftüoğlu
Saim Karaömerlioğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ali Mentesoğlu
Muslihittin Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Sarıbrahimoğlu
Kemal Satır
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN
Sait Ağar
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar
AFYON KARAHİSAR
Rıza Çergel
Arif Demirel
Orhan Kökten
Kemal Özçoban
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topenoğlu
Orhan Uygun
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı
AĞRI
Kasım Küfrevi (Soldan, alkışlar)

Halis Öztürk (Soldan, alkışlar)
Şeref Saraçoğlu
Celâl Yardımcı (Soldan, alkışlar)
Selim Yatağan
AMASYA
Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Nazifi Şerif Nabel
İsmet Olgac
Hüseyin Özbay
ANKARA
Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal (Sağdan, alkışlar)
Osman Alişiroğlu
Hüseyin Balık

Faik Ahmed Barutçu (Sağdan, alkışlar)
Hıfzı Oğuz Bekata
Fuat Börekçi
Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Ciritoğlu
Recep Dengin
Avni Doğan
Bülent Ecevit
Übeyde Elli (Sağdan, alkışlar)
Halil Sezai Erkut
Turan Feyzioğlu
İbrahim İmirzahoğlu
İsmail İnan
Kâmil Kırkoğlu
İlyas Seçkin
Selim Soley
Hasan Tez
Ahmet Üstün

Mustafa Yeşil

ANTALYA

Mehmet Ak

Kenan Akmanlar

Sadık Erdem

Attilâ Konuk

Burhanettin Onat

Adnan Selekler

İbrahim Subaşı

Ahmet Tokuş

Yaşar Yazıcı

ARTVIN

Kemal Balta

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Eyüp Doğan

Yaşar Gümüşel

AYDIN

Fethi Batur

Hüsamettin Coşkun

Necati Çelım

Namık Gedik

Nail Geveci

Nihat İyriboz

Piraye Levent

Etem Menderes

Ekrem Torunlu

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacid Asena

Esat Budakoğlu

Muzaffer Emiroğlu

Mekki Said Esen

Ali İleri

Halil İmre

Mücteba İştın

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Kocabıyıkıoğlu

Faik Ocak

Fuat Onat

M. Halûk Timurtaş

Muharrem Tunçay

Sırrı Yırcalı

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Ertuğrul Çolak

Mehmet Erdem

Şevki Hasırcı

Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker

Mustafa Nuri Okeuoğlu

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut

Rifat Bingöl

BOLU

Reşat Akşemsettinoğlu

Servet Bilir

Zuhuri Danışman

Mithat Dayıoğlu

Mahmut Güçbilmez

İhsan Gülez

Kadir Kocaeli

Nezih Tütüncüoğlu

BURDURFethi Çelikbaş (Sağ-
dan, alkışlar)

Osman Eroğlu

Behçet Kayaalp

Alim Sipahi

BURSA

Necdet Azak

Hüseyin Bayrı

Müfit Erkuyumeu

Agâh Erozan (Soldan,
alkışlar)

Sadettin Karacabey

Salâhaddin Karacagil

Mazlum Kayalar

Recep Kırım

Hulûsi Köymen

Yekta Teksel

Nurullah İhsan Tolon

Hilâl Ülman

Kenan Yılmaz

ÇANAKKALENureddin Fuad Alpkar-
tal

Halim Alyot

Emin Kalafat (Soldan,
alkışlar)

Ahmet Hamdi Sezen

Servet Sezgin

Nuri Togay

Nahit Ural

Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Dursun Akçaoğlu

Ferhan Arkan

A. Kemal Barlas

Naşit Fırat

Kâmil Tabak

Ethem Yalçınalp

ÇORUM

Sedat Baran

Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Hamdi Bulgurlu

Ali Dedekargınoğlu

Kemal Erdem

Yakup Gürsel

Fevzi Hacirecepöğlü

Cevat Köstekçi

Hüseyin Ortakçioğlu

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit

Turan Bahadır

Ali Çobanoğlu

İsmail Hadımlioğlu

Ali Rıza Karaca

Mehmet Karasan

Osman Ongan

A. Hamdi Sancar

Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç

Tahsin Cahit Çubukçu

Sezai Demiray

Nuri Onur

Hüseyin Ülkü

Mehmed Hüsrev Ünal

Kâmil Tayşi

Hâmid Zülfü Tigrel

Halil Turgut

EDİRNE

Rasih Gürkan

Nurettin Manyas

Rükneddin Nasuhioğlu

Kadrettin Oğuzalıcı

Sabahattin Parsoy

Mükerrem Sarol

ELÂZİĞ

Mustafa Altınoğan

Celâl Dora (Sağdan, al-
kışlar)

Fahri Karakaya

Hürrem Müftigil

Nâzım Öztürk

İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Rauf Bayındır

Nusret Safa Coşkun

Cemal Işık

Âdil Sağıroğlu

Hüseyin Şahin

Naci Yıldırım

ERZURUM

Osman Alihocagil

Rıfki Salim Burçak

Sabri Erduman

Şevki Erker

Abdülkadir Eryurt

Mehmet Eyüboğlu

Melik Fırat

Sait Kantarel

Hasan Numanoğlu

Münip Özer

Fethullah Taşkesenlioğlu

Rıza Topcuoğlu

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt

Muhtar Başkurt

Mustafa Çürük

Hamit Dedelek

Hasan Polatkan (Sol-
dan, alkışlar)

Abidin Potuoğlu

Hicri Sezen

Kemal Zeytinoğlu (Sol-
dan, alkışlar)**GAZİANTEB**

Ekrem Cenani

İhsan Daî

Bahadır Dülger

Samih İnal

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Nedim Ökmen (Soldan,
alkışlar)

Cevdet San

Ali Şahin

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altıncan

Hamdi Bozbağ

Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen (Soldan, alkışlar)
Mustafa Hemis
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Necati Alp
Necmettin Coşar
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüsrev Polat
Nihat Sargınalp

HATAY

Ihsan Ada
Ahsen Aral
Rifat Bahadır
Ali Şelhum Devrim
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Hasan İkiz
İnayet Mursaloğlu
Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Rüştü Çetin
Mehmet Dölek
Hüseyin Fırat
İbrahim Gürgen
Yakup Karabulut
Refik Koraltan (Soldan, şiddetli alkışlar)
Sami Köknar
Hidayet Sinanoğlu
Niyazi Soydan

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Ali Lâtifaoğlu
Hamdi Ongun
Tevfik Tıgılı

İSTANBUL

İsak Altavay
Nazmi Ataç
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Sedat Çetintaş
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Hüsamettin Giray

Ayşe Günel
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
M. Faruk Gürtunca
Aleksandros Hacopulos
Ali Harputlu
Hâdi Hüsman
Enver Kaya
Mucip Kemalyeri
Lûtfi Kırdar
Nizamettin Kırşan
Adnan Menderes (Soldan, bravo sesleri, sürekli alkışlar)

Numan Menemencioglu
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin
Celâl Ramazanoglu
Yusuf Salman
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Zakar Tarver
Necîâ Tekinel
Nazlı Tlabar
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut
Tahsin Yazıcı
Hristaki Yoannidis
Necmi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sehati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Abdullah Aker
Perihan Arıburun
Enver Dünder Başar
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Necdet Davran
Selim Ragıp Emeç
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar (Soldan, alkışlar)

Kemal Serdaroglu
İlhan Sipahioğlu
Vamık Tayşi
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Mehmet Hazer
Rasim İlker
Behram Öcal
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Basri Aktaş
Zeki Cemal Bakiçelebioglu
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Şükrü Esen
Ali Gözlük
Münif İslâmoğlu
Hadi Tan

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Soldan, alkışlar)
Ömer Başeğmez
Ebubekir Develioğlu
Kâmil Gündes
Servet Haçıpaşaoğlu
Osman Kavuncu
İbrahim Kirazoğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkeroglu
Hakkı Kurmel
Durdu Turan

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân
Sıtkı Pekkip
Avni Sakman
Dünder Tekand

KIRŞEHİR

Osman Canatan (Sağdan, gürültüler) («Bülükbaşı neden okunmadı?» sesleri) (Osman Bölükbaşı'nın da ismi okundu)

Hayri Çopuroğlu
Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Ömer Cebeci
Dursun Erol
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Hamdi Ragıp Atademir
Mustafa Bağrıaçık
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
Ali Saim Kaymak
Sıtkı Koraltan
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Hulki Âmil Keymen
Himmet Öleşen
Halil Özyörük
Mustafa Rünyon
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler
İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
İrfan Haznedar
S. Sururi Nasuhoğlu
Kemal Özer

MALATYA

Muhittin Özkefeli
Emin Topaler
Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat

İsmet İnönü (Sağdan,
sürekli alkışlar, bravo
sesleri)

Mehmet Kartal
Kâmil Sürenkök
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin (Sağdan,
alkışlar)

MANİSA

Samet Ağaoglu (Sol-
dan, alkışlar)
Sezai Akdağ
Âtîf Akın
Selim Akış
Nebil Sadi Altuğ
Hikmet Bayur (Sol-
dan, alkışlar)
Şemi Ergin (Soldan,
alkışlar)
Nafiz Körez (Soldan,
alkışlar)
Muzaffer Kurbanoglu
Sudi Mihçioğlu
Orhan Ocakoğlu
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener
İhsan Yalkın

MARAS

Kemal Aksüyek
Kemali Bayazıt
Nusret Durakbaşa
Hasan Fehmi Evliya
Halil Gürün
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yayıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Vahap Dizdaroglu
Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliagaoglu
Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca
Dilâver Argun

Burhan Belge
Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan
Sadı Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoglu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR

Neemeddin Önder
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner
Münib Hayri Ürgüblü
(Soldan, alkışlar)

NİĞDE

Medeni Berk (Soldan,
alkışlar)
Asım Eren
Rifat Gürsoy
Ali Gürün
İsmail Güven
Vedat Mengi
Şefik Refik Soyer

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Ferda Güley
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Kahraman Sağra
Muammer Tekin
Atıf Topaloğlu
Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal

SAKARYA

Nüzhet Akın
Tacettin Barış
Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Baha Hun

Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN

Ekrem Anıt
Naci Berkman
Salim Çonoğlu
Neemettin Doğuyıldızı
Abdullah Eker
Ömer Güriş
Tevfik İleri (Soldan,
alkışlar)
Abdullah Keleşoğlu
Asaf Saraçoğlu
Fikri Şen
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Nüzhet Ulusoy

SİİRT

Suat Bedük
Baki Erden
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp
Fikri Şendur

SİNOB

Nusret Kuruoğlu
Ömer Özen
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar
Server Somuncuoğlu
(Soldan, alkışlar)
Muharrem Tansel

SİVAS

Halim Ateşalp
Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Hasan Değer
Necati İter
Edip İmer
Ahmet Kangal
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Hacı Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz
Ali Çakır

Zeki Erataman
Hasan Gürkan
İsmail Özdoyuran
Ahmet Pakcer

TOKAD

Faruk Ayanoglu
Sıtkı Eken
Keramettin Gençler
Ahmet İspirli
Şahap Kitapei
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy
Dâniş Yurdakul

TRABZON

Halûk Çulha
Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Fikri Karanis
Selâhattin Karayavuz
Osman Nuri Lermioğlu
Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
Pertev Sanaç
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
Osman Turan

TUNCELİ

Hızır Aydın
Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
M. Yaşar Alhas
İbrahim Etem Karaka-
pıcı
Esat Mahmut Karakurt
(Sağdan, alkışlar)
Aziz Gökkan
Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı
Ömer Yüksel

UŞAK

Ali Rıza Akbıykoğlu
Adnan Çalikoğlu

Rıza Salıcı
Avni Ural
VAN
Abdülvahap Altıncay-
nak
Abdülhâkim Arvas
Tevfik Doğuşker
Sait Erdinç
Ferid Melen (Sağdan,
alkışlar)
YOZGAD
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu
Numan Kurban

Fuad Nizamoğlu
Nazım Taml
İsmail Hakkı Tunaboy-
lu (Soldan, alkışlar)
ZONGULDAK
Abdullah Akın
Sebati Ataman
Cemal Zühtü Aysan
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Tahir Öktem
Mustafa Saraç
Necati Tanyolac
Hulûsi Timur
Hüseyin Ulus
Avni Yurdabayrak

REİS — Efendim, tahlif edilmeyen âza varsa kürsüye gelebilir.

(Kars Mebusu Kemal Güven yemin etti.)

REİS — Efendim, başka tahlifi yapılmıyan âza var mı? Tahlif merasimi bitti.

3. — İNTİHAPLAR

A — Meclis Reisi intihabı

REİS — Şimdi müsaade buyuyoruz, Meclis Riyaseti intihabını yapacağız.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Çok muhterem arkadaşlar, gündemin tanziminde Meclis Reisi intihabı, Riyaset Divanı intihabının dışında mütalâa edilmiş. Halbuki Dahilî Nizamnamenin beşinci maddesi Riyaset Divanının tarzı terkiibini şöyle ifade ediyor:

Madde 5. — Riyaset Divanı

«1. — Reis;

2. — Üç reisvekili;

3. — En az ikisi münavebe ile Heyeti Umumiyyede bulunmak üzere altı kâtip;

4. — Üç idare âmirinden mürekkeptir.»

Şimdi keyfiyet bu olunca Riyaset Divanını Dahilî Nizamname, bir ekseriyet partisi riyaset divanı olmaktan çıkarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir organı olarak mütalâa etmiştir. Bu da her partiyi temsil edecek surette teşkil olunan Riyaset Divanı içerisindeki reisin ve kâtiplerin vazifelerini ifa sırasında reylerinin birer rey olması suretiyle tecelli edebilir.

Şimdi keyfiyet bu olunca çok partili hayata girdiğimiz günden beri Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaset Divanını bir ekseriyet partisinin riyaset divanı olmaktan çıkarmak ve Meclisin bir riyaset divanı haline getirmek için Mecliste temsil edilen grupların mevcut nispet-

lerine göre Riyaset Divanında temsil edilmelelerine itina etmek lâzımdır. (Soldan gürültüler, «Nereden çıkarıyorsun bunu?» sesleri)

Acele etmeyin, misal arz edeyim; Fransa'da ve İtalya'da... («Burası Fransa değil» sesleri:)

Aksi takdirde Riyaset Divanının tarzı terakkübü, iktidar partisi hangi parti olursa onun arzu ve idaresine göre olacaktır. Bugün Demokrat Parti, yarım bir başka parti, 1950 den evvel bir başka parti.

Bizim burada üzerinde hassasiyetle durduğumuz noktayı kabul edip etmemek elbette ekseriyetin kararına bağlı bir şeydir. Umumi efkârımız önünde Türkiye Büyük Millet Meclisindeki müzakerelerin salim bir yolda bulunabilmesi için Riyaset Divanının muhalefetten de üye olarak tertibedilmesi elzemdir. (Soldan: gürültüler)

İtiraz eden arkadaşlarıma hatırlatayım. Ben 1950 de Demokrat Parti İdare Heyetinde âza iken bu yola tevessül ettik. Eğer muradımız 1950 de Demokrat Partinin teklif ettiğini reddetmek ise nihayet rey sizindir.

RAUF ONURSAL (İzmir) — Sana ne?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Bendeniz konuşurken size değil, umumi efkâda hitaben konuşuyorum Rauf Bey!

İkincisi; bunun başka bir faydası da şudur arkadaşlar: Riyaset Divanı Meclis müzakerelerinde hiç tereddüde mahal bırakmıyacak şekilde tarafsızlık havası içinde bulunmalıdır. (Soldan «Garp memleketlerinde mi?» sesleri)

Garp memleketlerinde böyle olmaz beyler. İhtilâflı mevzularda kâtiplere dahi sual sormadan reislerimiz öteden beri gelen bir an'ane tarzına tâbî olarak re'sen ihtilâfı halleder. Halbuki arkadaşlar, başka memleketlerde böyle ihtilâhlı hallerde on dakika Meclis tatil edilir ve bir odada toplanılır. Muhalefet partilerinden de Riyaset Divanında âza bulunduğu için mesele o toplantıda müzakere edilir. Hattâ bu toplantıya gidilirken bir koridordan kimse ile konuşulmadan geçilir ve münferit bir odada bir karara varılır ve o karar, Riyaset Divanının bir kararı olarak, tefhim olunur. Bu tarz, takdir buyurursunuz ki, Büyük Millet Meclislerinin hakiki havasını değiştirir. Kabul edersiniz veya etmezsiniz. Muhalefetin mevcudunun nispetini hesabetmek suretiyle Riyaset Divanı âzası ve Reisinin de adedini dikkate alarak asgari bir reisvekili ve ikâ kâtipten ibaret olmak üzere bir teklif getiriyoruz. Ret de kabul de Yüksek Heyetinize ait.

REİS — Efendim, biliyorsunuz ki şu anda Riyaset Divanı muvakkattır. Senelerden beri devam eden bir teamül vardır Divanı Riyaset bir an evvel teşkil olunur. Bunun için de evvelâ Reisi intihabediyoruz, ondan sonra Muvakkat Reis çekiliyor, sonra muvakkat kâtipler çekiliyor ve Meclis kendi Divanı Riyasetine sahip oluyor. Tabii bu kabül meseleler ondan sonra halledilir. (Soldan, alkışlar) Onun için müsaade buyurursanız teamülü bozmıyalım, Reis intihabına geçelim, arkadaşlarımızın tekliflerini sonra temmül edersiniz.

Şimdi Reis intihabı için müsaade ederseniz her arkadaş, ismi okundukça yine kürsünün solundan gelecek, koyacağımız kutuya reyini atacaktır.

Reylerin tasnifi için kur'a ile bir heyet seç-

ceğiz, bu heyet üç kişiden ibaret olacaktır. Bu heyeti teşkil edecek arkadaşları kur'a ile seçiyoruz.

Mehmet Hüsrev Ünal (Diyarbakır), burada mı? (Burada sesleri).

Melih Kemal Küçüktepepınar (Adana), burada mı? (Yok sesleri).

Avni Karaman (Gümüşane), burada mı? (Yok sesleri).

Münif İslâmoğlu (Kastamonu), burada mı? (Burada sesleri).

Halil Gürün (Maras), burada mı? (Yok sesleri).

S. Sururi Nasuhoğlu (Kütahya), burada mı? (Burada sesleri).

REİS — Efendim, şimdi hangi seçim çevresinden başlanacağına dair kur'a çekiyoruz: İçel Reylerini kullanmayanlar varsa lütfen kullanınlar.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Şimdi Riyaset seçiminin neticesini arz edeceğiz.

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliği için yapılan seçime (413) âza katılmış ve neticede İçel Mebusu Refik Koraltan (404) rey ile seçilmiştir. (9 rey müstenkiftir)

Arz olunur.

Âza	Âza
Diyarbakır Mebusu	Kastamonu Mebusu
Mehmet Hüsrev Ünal	Münif İslâmoğlu

Âza
Kütahya Mebusu
Süleyman Sururi Nasuhoğlu

(İçel Mebusu Refik Koraltan sürekli alkışlar arasında Riyaset makamına geldiler.)

4. — BEYANAT VE NUTUKLAR

1. — *Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın beyanati*

REİS — Çok muhterem ve sevgili arkadaşlar;

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 11 nci Devresi Birinci İctima yılı Meclis Reisliği için şimdi yapılan seçim sonunda beni Meclis Reisliğine seçmek suretiyle hakkımda gösteri-

len yüksek itimat ve sevgiyi şükranla karşıladım. Hiç şüphe edilemez ki, şimdi gösterdiğiniz bu büyük sevgi ve itimadı bundan böyle devam edecek hizmetlerimizde de esirgemeyecek ve muhterem Meclisinizin müzakerelerini daha verimli ve daha feyizli bir istikamete tevcih etmiş bulunacağız. İşte bu mükaddes maksat ve gayeye ulaşmanın tek yolu ve tek

mesnedi, daima müftehiri bulunduğum sevgi ve müzâharetinizin devamı olacaktır.

Muhterem arkadaşlar; tarihi şerefle dolu olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin muhterem mümessillerinin geçen devrelerde olduğu gibi bu devrede de gerektiği zaman milletin huzur içinde itilâsına, saadet ve emniyetine müteveccih kararları ve millî ihtiyaçlara cevap verecek kanunları çıkarmakla şerefli tarihine yaraşan faaliyeti göstereceğinden asla şüphe edilemez. Bu yolda yürümektedir ki; Büyük Türk Milletinin sizlerden beklediği hizmetleri yapmakla daima bahtiyar olacağız.

On Birinci Devrenin ilk İctimamı yaptığınız anda kalbî temennim; Allahın Türk Milletine ve onun muhterem mümessili siz arkadaşlarıma bu güzel işlerinizde daima başarı müyesser etmesidir. (Soldan; alkışlar) Hepinizi bir defa daha muhabbetle, hürmetle selâmlarım. (Soldan; bravo, sesleri, alkışlar)

Efendim; Muvakkat Reis Ali Fuad Cebesoy arkadaşımız Riyaset vazifesi dolayısıyla yemini eda edememişlerdir. Şimdi kendilerini yemin etmek üzere kürsüye davet ediyorum.

(İstanbul Mebusu Ali Fuad Cebesoy; Bravo sesleri, alkışlar arasında kürsüye gelerek yemin etti.)

B — Riyaset Divanı intihabı, (Reisvekilleri, Kâtipler, İdare Âmirleri).

REİS — Şimdi Riyaset Divanı intihabına devam ediyoruz. Kürsüye, Reisvekilleri, Divan kâtipleri ve İdare Âmirleri seçimi için üç sepet konacaktır. Reylerinizi bu sepetlere atacaksınız.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Reis Bey; benim bir takririm vardı, reye konacaktı konmadı.

REİS — Efendim; Muvakkat Reis Ali Fuad Cebesoy arkadaşımız size söz verdi. Konuşunuz, arkadaşlar dinledi. Riyaset Divanı henüz teşekkül etmediği için, Dahilî Nizamnameye uygun olarak, takririnizi reye koyamayacağım. (Soldan; bravo, sesleri, alkışlar)

Şimdi tasnif heyetlerinin kur'a ile seçimine geçiyoruz. Evvelâ reisvekillikleri için üç kişilik tasnif heyetini seçeceğiz:

Zuhuri Danışman (Bolu), (Burada sesleri).

Faruk Çöl (Amasya), (Burada sesleri).

Kemal Eren (Amasya), (Burada sesleri).

REİS — Kâtiplikler için üç kişilik tasnif heyeti seçiyoruz.

Arkadaşlar, rica ederim acele etmiyelim, rey vermek için henüz sizleri davet etmedim.

Selim Soley (Ankara), burada mı? (Yok sesleri).

Tevfik İleri (Samsun), (Burada sesleri).

Cevat Köstekçi (Çorum), (Burada sesleri).

Abdullah Eker (Samsun), (Burada sesleri).

İdare Âmirlikleri için tasnif heyeti seçiyoruz.

Hidayet Sinanoğlu (İçel), (Burada sesleri).

Rıfki Salim Burçak (Erzurum), (Burada sesleri).

Nurettin Aknoz (Tekirdağ), (Burada sesleri).

Tasnif heyetleri seçimleri tamam olmuştur.

Şimdi rey kullanma sırasını tâyin için kur'a çekiyorum : Samsun.

(Samsun intihap dairesinden başlanılarak Reisvekilleri, Kâtipler ve İdare Âmirleri için reyler kulanıldı.)

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlar varsa buyursunlar.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Seçim sonunu arz edeceğiz :

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisvekillikleri için yapılan seçime (390) âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

Agâh Erozan	(Bursa)	389
Fikri Apaydın	(Kayseri)	390
İbrahim Kirazoğlu	(Kayseri)	390

Bolu Mebusu Amasya Mebusu
Zuhuri Danışman Faruk Çöl

Amasya Mebusu
Kemal Eren

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaset Divanı kâtiplikleri için yapılan seçime (391) âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur

Atillâ Konuk	(Antalya)	391
--------------	-----------	-----

İhsan Güleç	(Bolu)	391
Übeydullah Seven	(Halkkâri)	391
Hakkı Kurmel	(Kayseri)	391
Sabahattin Sayın	(Konya)	391
Mustafa Saraç	(Zonguldak)	391

Samsun Mebusu Çorum Mebusu
Tevfik İleri Cevat Köstekçi

Samsun Mebusu
Abdullah Alker

1. XI. 1957

Yüksek Reisliğe

Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare Âmirlikleri için yapılan seçime (390) âza katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen reyleri almışlardır.

Arz olunur.

Ahmet Kocabıyıkoğlu	(Balıkesir)	389
Reyhan Gökmenoğlu	(Konya)	390
Nüzhet Akın	(Sakarya)	389

Âza	Âza	Âza
İçel	Erzurum	Tekirdağ
H. Sinaner	R. S. Burçak	N. Aknoz

REİS — Reisvekilleri adına şükranlarını arz etmek üzere Agâh Erozan'a söz veriyorum.

AGÂH EROZAN (Bursa) — (Soldan, şiddetli alkışlar) Çok muhterem arkadaşlar, bizleri Riyaset Divanına seçmek suretiyle hakkımızda izhar buyurulan teveccüh ve itimada minnet ve şükranlarımızı arz ederiz.

Allahın inayetiyle ve siz kıymetli arkadaşların müzaheretleriyle, uhdemize tevdi buyurduğunuz vazifede muvaffak olmaya çalışacağız.

Yüksek Heyetinizi en derin muhabbet ve hürmetlerle selâmlarız. (Soldan, alkışlar)

C — Reiscumhur intihabı

REİS — Gündemin beşinci maddesi Reiscumhur intihabıdır. Şimdi, evvelâ yine kur'a ile dokuz kişilik tasnif heyeti seçeceğiz. Seçilen bu arkadaşlar, tasnifi burada Heyeti Umumiye salonunda yapacaklar :

Hüseyin Bayrı (Bursa) Burada mı? (Burada sesleri)

Hamdi Ragıp Atademir (Konya) Burada mı? (Burada sesleri)

Muhittin Güzelkılınc (Konya) Burada mı? (Burada sesleri).
Attilâ Konuk (Antalya) Burada mı? (Divan Kâtibi sesleri).
Nizamettin Kırşan (İstanbul) Burada mı? (Burada sesleri).
Esat Budakoğlu (Balıkesir) Burada mı? (Burada sesleri).

Hüseyin Fırat (İçel) Burada mı? (Burada sesleri).

Kemali Beyazıt (Maraş) Burada mı? (Yok sesleri).

Fuat Börekçi (Ankara) Burada mı? (Yok sesleri).

Fethullah Taşkesenlioğlu (Erzurum) Burada mı? (Burada sesleri).

Osman Bibioğlu (Konya) Burada mı? (Burada sesleri).

Sabri Erduman (Erzurum) Burada mı? (Burada sesleri).

Tasnif heyeti tamam efendim.

Şimdi, reylerin kullanılma sırasını tesbit için kur'a da çıkacak seçim çevresini okuyacağım : Adana. İsimlerini okuduğum arkadaşlar birer birer lütfen buraya teşrif edip reylerini kullansınlar ve tekrar rica ediyorum, salonu da terk etmesinler : Tasnif Heyeti Umumiye huzurunda yapılacaktır, akabinde seçim neticesini arz edeceğim.

(Adana intihap dairesinden itibaren reyler toplandı)

BAŞKAN — Reylerini kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen teşrif etsinler.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Reiscumhur seçimine ait mazbatayı okuyorum :

Yüksek Reisliğe

Reiscumhurluk için yapılan seçime (413) âza katılmış ve neticede İstanbul Mebusu Celâl Bayar (413) reyyle Reiscumhurluğa seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Âza	Âza
Bursa Mebusu	Balıkesir Mebusu
Hüseyin Bayrı	Esat Budakoğlu
Âza	Âza
Erzurum Mebusu	Erzurum Mebusu
F. Taşkesenlioğlu	Sabri Erduman

Âza
İstanbul Mebusu
Nizamettin Kırşan

Âza
Konya Mebusu
Hamdi Ragıp Atademir

Âza
İçel Mebusu
Hüseyin Fırat

Âza
Konya Mebusu
Muhittin Güzelkılınc

Âza
Konya Mebusu
Osman Bibioğlu

REİS — Seçim neticesini Reisicumhura bildirmek ve kendilerini yemin etmek üzere davet etmek için İnikada yarım saat ara veriyorum.

Kapanma saati : 20,55

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : 21,30

REİS — Refik Koraltan

KÂTİPLER : Attilâ Konuk (Antalya), Hakkı Kurlal (Kayseri)

REİS — Celseyi açıyorum.

B — Reisicumhurun tahlifi

Şimdi Reisicumhur teşrif ederek yemin edeceklerdir.

(Reisicumhur Celâl Bayar, sol tarafın ayağa kalkmak suretiyle yaptığı tezahürat, yaşa, varol sesleri ve sürekli alkışları arasında Riyaset kürsüsüne gelerek Reisicumhurluk yeminini ettiler.)

2. — *Reisicumhur Celâl Bayar'ın iradettikleri nutuk*

REİSİCUMHUR CELÂL BAYAR (İstanbul) — Çok muhterem milletvekilleri,

Çok partili siyasi hayatımızda yeni seçimlerle milletimizin iradesi bir kere daha tecelli etmiş oldu. Şu anda Türk milletinin yegâne ve hakiki mümessili sıfatıyla vatani vazifesine başlamak üzere bulunan Yüksek Heyetinizi selâmlamakla bahtiyarım. (Soldan, alkışlar)

Memleket işlerinin tedvirinde, memleket ve milletimizin maddi ve mânevi tekâmülünün temininde, Büyük Millet Meclisinin en müessir irade ve ilham kaynağı olduğu şüphe götürmez bir hakikattir.

Büyük Meclisin sahibolduğu bu yüksek salâhiyet ve güzide vasfı ile yeni çalışma devresinde dahi karşımızda bulunan bütün memleket meselelerini, kudretle ele alarak aziz milletimizin yüksek menfaatlerine uygun bir şekilde başaracağımdan emin bulunuyorum. (Soldan, alkışlar)

Sayın arkadaşlar,

Dünyada sulh ve emniyetin hâlâ bir türlü, teessüs ve tahakkuk edememesi, bütün dünyaya şâmil ciddî tehlikelerin kaynağını teşkil etmesi, hususiyile bölgemizin ayrıca nazik ve ciddî bir manzara arz etmesi Yüksek Heyetinizin ve siz muhterem arkadaşlarımdın, memleketin emniyetine taallûk eden mühim meseleler üzerinde her an büyük bir basiret ve dikkatle durmanızı icabettirecek mahiyettedir. Bu mevzudaki millî teyakuz ve hassasiyetimizin telkin ettiği tesanüt ve mesuliyet duygusu ile hareket olunacağımdan şüphe etmiyorum.

İnsanlık camiası içinde kuvvetli ve müreffeh bir Türkiye'nin, bir sulh ve istikrar unsuru olduğunda bütün sulhsever milletler müttefiktirler.

Kuvvetli, ileri ve müreffeh bir Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için bir taraftan iktisadi kalkınmamızı, hızını kaybettirmeden devam ettirmek, diğer taraftan siyasi ve idari hayatımızda bugüne kadar elde edilmiş olan neticeleri tahkim ve tarsin ederek daha da ileri götürmek çarelerini aramak gibi mühim vazifeler, bizi beklemektedir.

Bütün bu verimli eser ve neticelerin elde edilmesinin ancak huzur, emniyet ve istikrar içinde çalışmakla mümkün olabileceğini söylemek hakikatın tam ifadesi olur.

Bu gayelerin tahakkuku ise bütün meselelerimizde, memleketin yüksek menfaatlerini her şeyden üstün tutan ve milletçe bekamızın temel şartlarından biri olan millî tesanüdümüzü ren-

eide edecek her türlü hareketlerden sakınmayı esas bilen bir ruh ve zihniyete sahibolmamıza bağlıdır.

Aynı vatanın evlâtları olmak hakikatının ve vatanseverlik duygularımızın bütün çalışmalarımızda bize rehber olacağımdan asla şüphe etmiyorum. (Soldan; şiddetli, alkışlar)

Aziz arkadaşlarım,

Çok partili hayata girdiğimiz zamandan bu yana sert ve çetin mücadeleler cereyan edegelmiştir. Henüz bitmiş olan son umumi seçimlerde de görülen mücadelelerin şiddeti, ne olursa olsun şimdi, artık seçimler yapılmış ve millet iradesinin her türlü şüphe ve tereddüitten azade olarak bütün vuzuhu ile tecelli etmiş bulunması karşısında millet iradesine râm olmak, en yüksek seviyede millî vazife ifa etmek mevkiinde bulunanların en başta gelen vecibelerinden sayılmak icabeder. (Soldan; şiddetli alkışlar ve bravo sesleri)

Filhakika çok partili hayata başladığımız andan bugüne kadar devam edegelen şiddetli mücadeleler huzur ve sükûn ihtiyacını büsbütün hissettirmiş ve millî hayatımızı inkişaf ve iktisadi kalkınmamızı tahakkuk ettirmek için nizam ve istikrarın lüzumunu bir kat daha tebarüz ettirmiş bulunmaktadır. Demokratik rejimlerin ve hürriyet fikirlerinin nizam ve istikrar mefhumundan ayrı mütalâa edilmesi esasen vâridolamaz. (Soldan; alkışlar)

Çok sayın milletvekilleri,

Türkiye Reisi cumhurbaşkanlığına üçüncü defadır

ki, seçilmiş bulunuyorum. Devlet Reisliğinin benden ne kadar ağır ve ciddî vazife istediğini, kalb ve vicdanımda his ve idrak ederek, beni doğrudan doğruya seçen Yüksek Heyetinize derin minnet ve şükranlarımı arz etmeyi önde gelen vazife telâkki etmekteyim. (Soldan, şiddetli alkışlar)

Bu vazifeyi ifa ederken, çok kıymetli teveccüh ve itimadını mânevi bir hazine bildiğim büyük Türk Milletine de minnettarlık duygularımı, sonsuz şükranlarımı îblâğ etmiş oluyorum. (Soldan, alkışlar)

Büyük Millet Meclisinin on birinci dönemini teşkil eden Heyetinizin bütün karar ve isabetli tedbirleriyle, aziz vatanımıza hayırlı hizmetler ifasına muvaffak olmasını dilerim. (Soldan, ayakta çok şiddetli alkışlar, bravo, sağol sesleri)

(Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan Riyaset Kürsüsüne geldiler.)

REİS — Muhterem arkadaşlar, gündemimiz sona ermiştir. Encümenlerin teşkili için namzetlerin ayrılması muamelelerinin esaslı bir surette istirahatı kalble ve vicdan huzuru ile tamamlanması için önümüzdeki toplantının 15 Kasım 1957 Cuma gününe talikını reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... (Sağdan; «Hükümet yok» sesleri) Tekrar ediyorum. Kabul etmeyenler... Ekseriyetle kabul buyurulmuştur.

Aldığımız karar mucibince 15 Kasım 1957 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnıkada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 21,45

5. — ARIZALAR VE TELGRAFLAR

1. Tire'nin Kurtuluş mahallesinden Fethi Çatalbaş.

2. Ankara, Mamak'ta Memduh Hepgüler imzalı.

3. Demokrat Parti İstanbul, Emekyemez Ocak İdare Kurulu.

4. İstanbul, Ethem Demirel imzalı.

5. Liman Dokları Gemi Sanayii İşçileri Sendikası Camialtı Şubesi adına Başkan Bedri Bun.

6. İskenderpaşa İdare Kurulu.

7. Samsun İşçileri adına Kâmil Erişkin.

8. Çal Hançalar Mahmut Karagöz.

9. Millî Müdafaa Vekâleti Taşkızak Deniz Fabrikaları İşçi Mümessilliği.

10. — Orhaniye eski Ocak Başkanı Redat Dilkâmen.

11. — Âbide-i Hürriyet Ocak İdare Heyeti.

12. — Eskişehir Çer Atelyesi İşçi Mümessilliği Heyeti.

13. — Kırşehir demokratları adına Başkan Şahap Koca.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 11 nci Devresinin açılışı münasebetiyle yukarıda yazılı adres sahiplerinden gelmiş olan tebrik telgraf ve mektuplarına Riyasetçe cevap verilmiştir.

